

Víra X

20. 1. 1986

KAZETA 1 (POKRAČOVÁNÍ NA KAZETĚ VÍRY IX)

STRANA A

[ZAČÁTEK VE 34:15 - PŘEDTÍM DISKUSE Z VÍRY IX]

... Ta komplikovanost ontogeneze znemožňuje rozpoznávat ty momenty ontogeneze, které nemohou být převedeny na kauzální řetězce... Přitom se spokojujeme s tím, že tu a tam ukážeme nějakou kauzální souvislost. Ale že to všechno skutečně souvisí v jednom kauzálním řetězci, je mimo naši možnost. Vždycky je to mnohem komplikovanější, než abychom to mohli takřka laboratorně zkoumat krok za krokem. To nám umožňuje vsouvat tam model, že ... kdybychom to všechno znali, tak by se to celé ukázalo jako kauzální.

... Přes úsilí nějakých dvou set let nejméně biologie nemůže říct, co je podstatou toho jevu, kterému říkáme život. ... Ty životní procesy nejsou běžným využíváním těch komplikovaných molekul, ... ale ty velké molekuly s největší pravděpodobností fungují jako jakýsi zesilovací aparát pro děje, které vlastně nepatří na tu molekulární úroveň, jak ji definuje fyzika, dokonce ani na atomovou úroveň, jak ji definuje fyzika, ale že jsou to vlastně zesilovací aparáty pro mikroděje, pro kvantové děje. V té kvantové úrovni panují docela jiné zákony nebo jiné zvyklosti tam platí, s normální fyzikou se k tomu nedá přistupovat. Spousta věcí se tam děje takřkajíc nahodile a fyzika si o tom zjednává jednotlivé poznatky jedině statisticky... Jestliže tomu tak je, že životní procesy využívají téhle jenom statistické pravděpodobnosti, ... tak je velmi pravděpodobné, že celý takzvaný život je zesíleným využitím jevů z té oblasti mikrofyzičky, těch kvantových dějů. Takže tam kauzální vysvětlení primárně není možné. Kvantové dění se dá zpracovávat jenom statisticky, nikoli kauzálně.

Takže dokud se nenaučíme dívat na životní projevy jako na jakési zesílení jevů kvantových, to jest na jevy příbuzné těm kvantovým, jenomže zesílené na úrovni buňky, orgánu a postupně celého organismu, tak pochopitelně nám uniká podstata věci. ... Tak to je ještě tedy asi k tomu závěru, k němuž jsem snad dospěl nebo měl dospět minule.

My jsme si říkali, že jsou tu skutečně jisté procesy, které mohou být chápány jako jisté memento. A právě na ně se zaměřili vitalisté a holisté v tom svém velkém zápase proti mechanistickému vysvětlování životních dějů. Třeba ten klasický pokus Drieschův s vajíčky mořské ježovky... Z jednoho vajíčka, které se už narýhovalo, z něhož už se vyvíjelo to emryo, tak mechanicky dostal několik těch buněk a z každé té buňky, ačkoli ty buňky byly rozpadlým jedincem, dostal nové jedince. Z každé té buňky dostal celou ježovku. To je takový klasický argument holistů...

Regenerace je v podstatě totéž: když se říznete a zahojí se vám rána, tak to je jenom zbytek něčeho, co má ten nezmar v plné síle. Tak tahleta tendence živých tkání, živých buněk regenerovat, to jest doplnit se do řádného celku, když o něco přijdou... Ta tendence doplnit to, co chybí, zacelit to, přivést to zase k celku, ta se těžko vykládá kauzálně. O tohle se holisté opírali. Těch dokladů je celá halda. Nejde o to to rozebírat, nýbrž uvědomit si, že tohle memento, které by řádný vědec neměl přehlédnout, skutečně někteří nepřehlédli a začali to nějakým způsobem zdůrazňovat a vysvětlovat. Ale už jsme si tedy říkali, chyba byla v tom, že tam dosazovali neznámé...

KONEC STRANY A

STRANA B

... jako by to byla jsoucna. Mnohem ovšem sugestivnější a přesvědčivější než ty ontogenetické záležitosti jsou dlouhodobé procesy fylogenetické. Ten starý, darwinský v podstatě, koncept přírodních nahodilostí a mutací je příliš primitivní a nevysvětluje řadu jevů.

O Portmannovi... Jedna z jeho studií se týká funkce estetického faktoru v přírodě...

[RUCHY Z HUDBY KOLEM 11:30 AŽ 12:30...]

...

Normy jsou situační – pro situace, nejsou žádné normy o sobě... Pro každou novou situaci se najednou ukazuje jako norma něco jiného. Ale ne úplně jiného, ale tak, že je zachována strategie živého... Dosud měli biologové tendenci to štěpení...

KONEC STRANY B

KONEC KAZETY 1

KAZETA 2

STRANA A

Tak prosím vás, ještě si to promyslete, kdo... To je ono. Tak – já teď nevím, kde jsem skončil, no to je fuk...

Tedy: tradičně se to vykládalo jako mechanismus těch nahodilých mutací, změny prostředí... V podstatě je to mechanistický způsob výkladu, který zcela pomíjí, že by ta pluralizace mohla mít nějakou strategii, že by mohla mít nějaký smysl. ... Počítá se s tím, že ta pluralizace má smysl v tom, že se takto obsazují všechny ekolokality.

...

[KONEC VÝKLADU V 18:55]

A nahlas pořádně, ať je to tam slyšet...

O Ferdinandu Herčíkovi, u kterého se Hejdánek poprvé dočetl o Whiteheadovi... O kvantové biologii: život je kvantové povahy, mají ho atomy a organismus ho jen zesiluje...

...

... Tedy: jestli má paměť, jestli paměť má jenom ten organismus, nebo jestli ji má i ten atom... Takovéhle diskuse kolem toho byly.

[?] Potud tedy... Reaktibilita není vnímavost. Vnímavost je něco jiného.

[LvH] O poločasu rozpadu protonu... Takže stereotyp v žádném případě není aristotelská *morfé*. Je to jenom název pro rekurence, ke kterým dochází.

[?] A co to je ta vnímavost? ...

[LvH] Když mluvím o reaktibilitě, tak to je odvozeno od re-akce, a reakce je akce, která je vybavena nějakou informací. Když není vybavena nějakou informací, tak je to akce nazdařbůh, a nikoli reakce.

...

Zatím jsme o vnímavosti nebo o reaktibilitě vždycky mluvili ve vztahu k nějakému jsoucnu. To jest k nějaké události, která se dělá, byla jsoucí. A teď by tady mělo být něco, co ne jenom že má nějaký nejsoucí aspekt, to má každá událost. Každá událost zčásti je a zčásti není. Na rozdíl od toho, co říká Parmenidés, se držíme toho, co říká Hérakleitos: je i není, chce i nechce být nazván.

Je to vnímavost nebo reaktibilita vůči něčemu, co samo jako takové nejenom že není, ale nebude. Jak nebude? Já teď nemyslím přímo na ryzí nepředmětnost. Ta nemůže být ani žádným plánem, poněvadž plán už je jakési částečné zpředmětnění. To je ta konsekventní povaha ryzí nepředmětnosti. Existuje jakýsi – já jsem citoval, to jsem snad mluvil o tom, Whiteheada, konec *Process and Reality*, tam je kapitolka o Bohu a říká se tam, že Bůh má dvojí přirozenost, jednak primordiální a jednak konsekventní.

To je jaksi domyšlení jedné myšlenky, která původně nemá s koncepcí Boha nic společného. On tam říká toto: Platón nevysvětluje, jestliže jsou ideje takového druhu jako živé a mrtvé... A teď: nemůžou se všechny ideje realizovat v každé věci. Věc je buď červená, nebo zelená, nebo jiná. ... Když je živá, tak idea mrtvosti tam není realizována. Podle ideje mrtvosti tam žádný demiurg nic neuplácal. A teď vzniká otázka: máme tady svět idejí a svět těch uplácaných realit. Ale kdo tady vybírá, podle kterých idejí se bude ta realita plácet? Ten někdo nemůže být blbý, protože nemůže dát

dohromady mrtvé a živé. ... A tohleto u Platóna dělal ten demiurg. Ale Whitehead se chce bez něho obejít, protože už Aristotelés se bez něho chtěl obejít. A jak si pomohl Aristotelés? Do velké míry slovně. Co to je možnost psa? Možnost psa není možností kočky. Když možnost v nejvyšším stupni je hýlé, tak jak dojdeme od hýlé, která nemá vůbec žádný tvar, k možnosti kočky, když kočka tady sice ještě není, ale nějaký tvar tu už být musí. ... To dynamické je u Aristotela en-ergeia. To, co pracuje, aby z té možnosti...

KONEC STRANY A

STRANA B

[POSLOUCHAT OD ZAČÁTKU STRANY]

...

...

KONEC STRANY B

KONEC KAZETY 2